
Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs

Släktforskarförening

Medlemstidning för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening

Nr 1 - 2018

Guatuvy från Eskilstuna - men varifrån? Se vidare på baksidan.

Innehåll

Ordförandespalten	2
Om bildrenovering	3
En oförglömlig kväll "på" Dambergsgatan	4
Efterlysning	5
Glöm inte diabilderna	6
Ta hand om dina gamla bilder.....	6
Tack Göran Olofsson	6
En släkthistoria	7
Släktforskningens dag	8
En "osynlig" grav på Åkers kyrkogård.....	9
Presentation av Husby-Rekarne Hembygdsförening	10
Nya medlemmar	11
En näverkont.....	11
Bröderna Sundholm	12
Ingår Åland i din släkthistoria.....	13
Skrivklåda i sex generationer	14
Soldaterna nr 858 Hjerts och nr 1135 Snälls levnadsöden.....	15
Mormor Elins kådplåster	16
Program för vårens aktiviteter i Eskilstuna och Strängnäs våren 2018.....	17
På kant med kungen	18

Ordförandespalten

Så här i vintertid är det nog fler som släktforskar än det är under sommarhalvåret och det passar ju bra nu när SVAR är fritt tillgängligt från den 1 februari. Men det innebär ju sannolikt också att det blir ännu färre medlemmar som kommer och besöker våra lokaler.

Ekonomin är som jag skrev om i förra ordförandespalten ansträngd. Förlusten för förra året blev t.o.m. lite större än budgeterat men för 2018 kommer förlusten att bli betydligt mer begränsad, ca 25 000: - vilket gör att vi har lite tid på oss att rätta till ekonomin. Därför kommer vi inte att göra något före årsmötet. Vi har för avsikt att ta fram ett beslutsunderlag till årsmötet för att då ta ett beslut om hur framtiden skall se ut.

Lokalen i Eskilstuna är ju som jag nämnt tidigare dåligt utnyttjad. Lokalen kostar idag ca 46 000: - inkl. elkostnader. Den används för kurser, diverse möten i styrelse och kommittéer, öppet hus för medlemmar och kanske något mer. Kurser kan vi köra i respektive studieförbunds lokaler men vi behöver fortfarande någonstans att ha våra möten. Vi har ju ett alternativ med ett fördjupat samarbete med Eskilskällan men då måste vi göra oss av med det mesta som vi har i våra nuvarande lokal i Eskilstuna vilket inte känns så bra. Ett annat alternativ är att söka efter en mindre och billigare lokal någonstans men det verkar inte vara så lätt.

Ett annat alternativ är att tumma lite på Anbudet. Tidningen kostar idag ca 55 000: - om året. Att trycka tidningen i svarvitt i st. för färg, samt att minska till 16 sidor skulle ge ca 17 000: - i besparing. Att skicka ut tidningen i PDF-format till de medlemmar som vill ha det skulle spara en del portopengar. Om 200 medlemmar accepterar att få tidningen i PDF-format skulle det ge en besparing på ca 8 000: - i minskade tryck- och portokostnader.

Ytterligare ett alternativ är naturligtvis att höja medlemsavgiften, vilket i så fall får beslutas på kommande höstmöte. En höjning med 25: - för alla medlemmar skulle ge 15 000: - under förutsättning att vi inte tappar några medlemmar.

I förra ordförandespalten efterlyse jag synpunkter. Jag har fått några som ofta går åt olika håll:

- Höj avgiften och behåll lokalen.
- Säg upp lokalen och utöka samarbetet med Eskilskällan.
- Tryck Anbudet i svart/vitt och skicka ut den i PDF-form.

För att ytterligare fånga upp vad medlemmarna tycker genomför vi nu en verksamhetsanalys där det bl. a. ingår att intervjua ett antal medlemmar för att få in synpunkter. Men som jag sa ovan, vi gör ingenting före årsmötet utan tar fram ett beslutsunderlag till mötet för att fatta ett beslut där.

Om vi lämnar detta ämne och tar lite positiva saker så har vi rivstartat 2018 med Släktforskningens dag i Eskilskällan och Multeum i Strängnäs samt information om släktforskning vid fyra tillfällen i ABF och Vuxenskolan i Eskilstuna samt biblioteken i Stallarholmen och Åker. Se separat artikel om Släktforskningens dag.

Kjell Ivarsson

**Eskilstuna – Strängnäs
Släktforskarförning**

Föreningslokal Eskilstuna

Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna
essf@telia.com

Föreningslokal i Strängnäs

c/o Studieförbundet
Källgatan 3 A
645 31 Strängnäs

Medlemskap

Medlemsavgift	200.-/år
Familjemedlem	100.-/år
Ungdom upp till 23 år	25.-/år

Bankgiro

805-3431

Styrelse

Ordförande Kjell Ivarsson	016-12 35 91
Vice ordf. Ove Jansson	070-304 38 12
Sekreterare Iris Rehnholm	016-51 24 97
Kassör Christer Ståhl	0159-315 64
Ledamot Eskil Ward	0152-183 45
Ledamot Hans Liljenstolpe	0152-201 78
Ledamot Göran Olofsson	070-336 36 89

Kommittéansvariga

Se hemsidan www.essf.se

Revisorer

Britt-Marie Andersson	016-940 03
Marie Cypriansen	016-14 59 18

Valberedning

Sammanställande	
Ulla-Britt Svensson	016-12 10 29

Webbmaster

vakant

Se mer information på vår hemsida
www.essf.se

Anbudet

Ansvarig utgivare Kjell Ivarsson

Redaktion

Sven Kullman (ansvarig)	016-12 62 87
sven.kullman@telia.com	
Åke Ellin	0152-432 60
Kerstin Mathisen	070-292 41 44
Lena Sundin Andersson	073-615 53 57
Gunilla Thörne	0152-186 63
Ann-Sofie Johansson	070-493 31 38
Teknisk redaktör	
Håkan Olle Larsson	016-35 00 35
reproconsult@telia.com	

Önskar du kontakta någon av
skribenterna i detta nummer,
hör av dig till redaktionen.

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under
förutsättning att källan och författaren anges.

Om bildrenovering

Bland en mängd fotografier, som min mamma lämnat efter sig, fann jag ett speciellt exemplar. Det var ett bröllopsfoto på min mormor och morfar. Jag hade aldrig tidigare sett fotot och blev naturligtvis glad.

Mormor Anna Margareta (Greta) Sofia Dalin var född i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm 1892. Morfar var född i Alsters församling i Värmland 1891. De gifte sig 10 november 1919 i Maria kyrka i Stockholm. Morfar var vid denna tid löjtnant av 2a klass vid Jönköpings regemente.

Åter till fotografiet. Det var tyvärr i mycket dåligt skick. Det var urblekt och hade en stor reva nedifrån och sedan åt sidan över mormors hand. Det fanns även flera fläckar och repor på bilden.

När jag såg en annons om renovering av fotografier med digital teknik, så tänkte jag att jag skulle kosta på mig att renovera bröllopsbilden som en födelsedagspresent till mig själv. Det kostade en del, men resultatet blev över all förväntan. Jag har nu fotot både som bildfil och utskrivet på syrafritt specialpapper. Av revan syns ingenting. Skrapmärken och fläckar är borta. Retuschering är avlägsnad. Ljus och kontrast är justerat, bilden är brusreducerad och skärpan är förbättrad. Det är helt fantastiskt, vad som går att göra med dagens digitala teknik om man bara kan. Det känns nästan som trolleri. Fotot har nu fått en hedersplats i min samling.

Åke Ellin

Fotografiet i originalskick. Okänd fotograf.

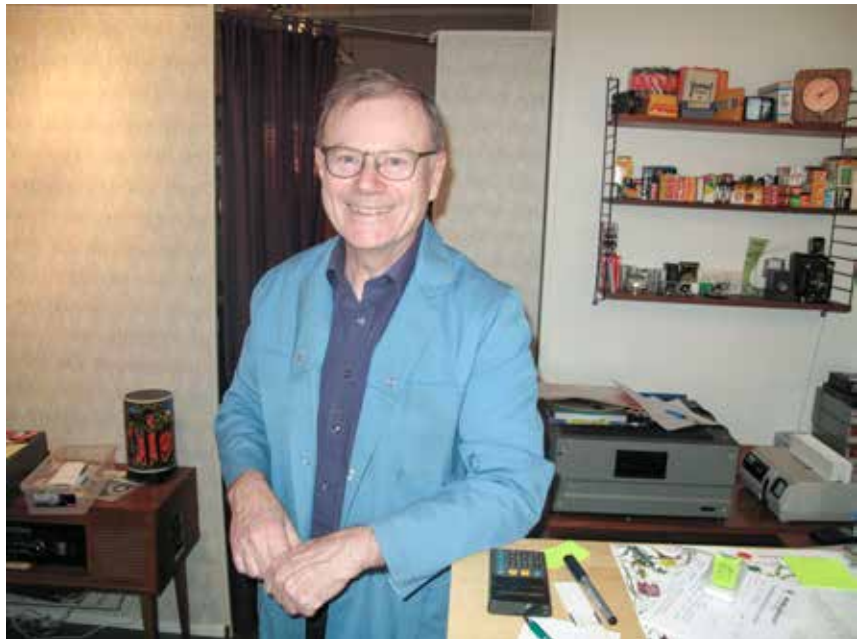
Renoverat fotografi.

En oförglömlig kväll ”på” Dambergsgatan

Efter en promenad, en vårdag, tog jag vägen hem via Köpmangatan mot Rådhusorget. Jag stannade till vid en liten butik strax ovanför Gästis och tittade in i skyltfönstret som var fyllt av gamla ting. Här fanns gamla bandspelare, radioapparater, filmapparater och utrustning därtill. När jag studerade de gamla apparaterna i butiken var det som att komma tillbaka till slutet av 1950-talet. Tankarna gick tillbaka till min ungdom som praktikant och lärling i en liten TV- och Radio butik som låg alldeles intill. Firman hette Olle Carlsson Radio och TV och låg på hörnet i samma byggnad.

Jag funderade ett tag och insåg att detta utbud som här gavs måste vara intressant för de flesta släktforskare som vill bevara sina minnen för kommande generationer. När jag kom hem såg jag över vad som kunde vara lämpligt att lämna in för kopiering och digitalisering. Jag tog mig i kragen och gick ner till butiken. Med mig hade jag 18 st. små videokassetter, en VHS-kassett och en smalfilm typ super 8 mm. Efter konsultation insåg jag att det fanns många fördelar med att kopiera dessa ”filmer”. Efter en tid frågade jag Hans, som butiksägaren heter, om han vill medverka i en aktivitet hos oss släktforskare. Han svarade omgående ja och vi fastställde datum och tid. Inför denna dag funderade jag mycket över hur intresset skulle bli för denna aktivitet. Jag vågade inte gå ut för ”hårt” eftersom lokalen endast är lämplig för ca 15 personer. Den 14 november genomförde vi denna aktivitet och vi var ca 15 personer närvarande. Ämnet var *Rädda dina gamla minnen*.

Efter en liten introduktion av mig berättade Hans på ett mycket intressant och underhållande sätt vad han kunde åstadkomma med gamla kassetter, filmer, band, tråd, diabolbilder, foton och cd/dvd skivor. Han berättade att han inte kopierade dessa tingestår utan han ”klonar” dem. Jag tänkte, klonar gör man ju med får och inte med tingestår som filmer och liknande. Jag fick åter tänka till och insåg att Hans hade nog rätt. Genom sitt arbete skapade han något mycket bättre. Hans slutprodukt har ju många fördelar som t.ex. att man kan göra många säkerhetskopior, lätt att hantera, lätt att kopiera och ge bort till barn och barnbarn. Inte minst lätt att visa i en dator, överföra till en storbild med en projektor eller i en TV. De gamla filmprojektorernas tid är förbi eftersom det nästan inte går att få tag i reservdelar längre och att de är besvärliga och otympliga att hantera.

Hans Murman i sin butik på Köpmangatan. Foto: Sven Kullman, 2018

Min morbror ägde en filmkamera och filmade från början av 1950-talet och ca 30 år framöver. Jag fick för många år sedan tre DVD-skivor av min kusin med min morbrors samlade filmer. Där fanns delar av min mors släktporträtterad men de speglade mest hans egna barns uppväxt och för att se övriga släktingar som t.ex. mormor och morfar var det mycket tidskrävande. Nu missunnar jag absolut inte mina kusiner att få uppleva sin barndom igen. Hans hjälpte mig att ladda ner dessa skivor i ett externt minne och i det nya formatet kan jag nu enkelt ”snabbspola” till önskad scen i filmen. Med ett finger flyttar man enkelt en ring på skärmen och söker upp önskad scen. Det finns ytterligare en teknisk finess som man med fördel kan använda sig av och det är en tidsskala. Mina inlämnade alster renderade filmer (avsnitt i minnet) som varierade i längd från 12 minuter till 1½ timme. I de längre filmerna kan man tidsmarkera de intressanta delarna i filmen. I ett sidodokument kan man ange scen eller person(er) och tidpunkt som gör det lätt att återse de intressanta delarna i filmerna.

Utöver det ovan berättade Hans om fördelar och nackdelar med olika minnen och om flera typer av band, kassetter och smalfilmer. Det viktigaste var att man underhöll dessa minnen och att man med ett USB-minne bör docka det till en dator med jämna mellanrum för att bevara det sparade innehållet. Man behöver inte spara innehållet igen utan det var viktigt att man åter laddade upp USB-minnet en kort stund. Ett USB- och en extern hårddisk har uppskattningsvis en livslängd av 5-10 år och i vissa fall mycket längre beroende på

kvalité och hur man förvara minnet. Av denna anledning bör man ha flera "backuper" och se över dessa minnen emellanåt. Den mest spektakulära visningen var när Hans visade oss hur man kunde förbättra en inspelning från en trådbandspelare tillverkad på 50-talet. För den som inte är bekant med en trådbandspelare så fungerar den på samma sätt som en vanlig bandspelare men istället för band används en tunn ståltråd. Från en mobiltelefon till en högtalare med förstärkare fick vi först höra en originalinspelning från en trådbandspelare där rösten var sävlig och mycket svår att tyda. Efter att en ljudtekniker bearbetat ljudet från trådbandsspelaren blev rösten tydlig, klar och inte alls svår att uppfatta. En av damerna berättade också att hon ägde en trådspelare och inspelade trådrullar varför Hans omgående brast ut med orden "kasta inte den jag köper den gärna".

Hans berättade om några viktiga och anmärkningsvärda uppdrag han fått genom åren. En man hade kommit in med en flyttkartong med diabilder, av ett antal av ca 5 000, för digitalisering. Efter förrättat arbete fick han allt på ett litet USB-minne och alla diabilderna fick Hans lägga i grovso-porna. Hans fick genom en annons uppdraget att digitalisera band för Ålands landskapsregering (Åland har lokal självstyrelse) som med biltransport lämnade dessa till butiken i Eskilstuna. En ägare av en "raggarbil" lämnade in en bunt CD-skivor för att transferera till gammaldags små kassetter som han kunde spela i bilradion. En man som arbetat på det kungliga slottet i Stockholm lämnade in en film tagen på slottet med statminister Per Albin och någon av våra kungar. Till detta kan tilläggas att han gjort arbeten till lokala föreningar som utgör ett fint kulturarbete som sen lätt kan spridas till olika intressenter.

Några små tips från Hans.

Använd gärna mobilen och filma med. Det är en ypperlig filmkamera och dess resultat är lätt att "arkivera". Nu finns en CD-skiva belagd med ett mineral som klarar 600 års lagring. CD - läsare behövs och kommer nog att finnas även i framtiden av den anledningen. Filma gärna vardagliga händelser och inte bara födelsedagar, julaftnar, skolavslutningar, studentfester och Eiffeltornet. Det blir lite tråkigt! Har man en nyare tv-apparat går det enkelt att ansluta ett USB-minne eller en extern hårddisk till en TV och njuta av de gamla klonade filmerna och videobanden.

För mig blev denna kväll en fullträff och en genomgång som ökade min kunskap om detta ämne väsentligt. Hans Murman driver sin butik inte av ekonomiska intresse utan mer som en hobby. Han ställer gärna upp som rådgivare och gör gärna ett besök i butiken på Köpmangatan. Särskilt förojösamt var att samtliga damer var aktiva hela kvällen och ställde många frågor vilket var lite oväntat. De hade också bevarat "gömda minnen" i hemmet med en blandning som väl motsvarade Hans utbud. Hans berättade att han tidigare hade haft ett enda föredrag och då kom tolv damer på besök. Efter en bit in programmet sa en av damerna "vilka fina trasmattor du har". Då insåg Hans att det var dags att ändra lite i programmet. Anmärkningsvärt var också att under föredraget diskuterades teknik med en tidsperiod av cirka 90 år. En film från 1930-talet till dagens mobiltelefoner!

Ett stort tack till Hans och jag hoppas att vi kan återuppleva detta någon gång igen!

Göran Olofsson

Efterlysning...

Vi söker den medlem som betalade in sin avgift via plusgiro men glömde fylla i den viktiga uppgiften, vem du är ...

Du kanske känner igen dina siffror..

Datomet för betalningen är en hemlighet mellan kassören och den som betalt. Kontaktuppgift finns på sid. 2

Blankett för betalning via Privatgirot		BANKGIRO INBETALNING/GIRERING AVI	
<small>Medlemmarnas till betalningsinställningen</small>			
Fuldbetalande medlem	200,-	Medlem
Familjemedlem	100,-	Familjemedlems förnamn
Ungdomsmedlem (t o m 23 år)	25,-	E-post
		Tel
Förkortat namn och postadress		Betalningsmottagare (privat namn)	
		Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening	
Betalningsbelopp		Till betalningsinställningen	
-200,-		805-3431	
# 4 5 #			

Glöm inte diabilderna

En småtrist och mörk dag i höstas ringde min syster. ”Vet du vad jag har hittat? Jo, diabilder från ditt bröllop som jag fann när jag röjde på vinden”.

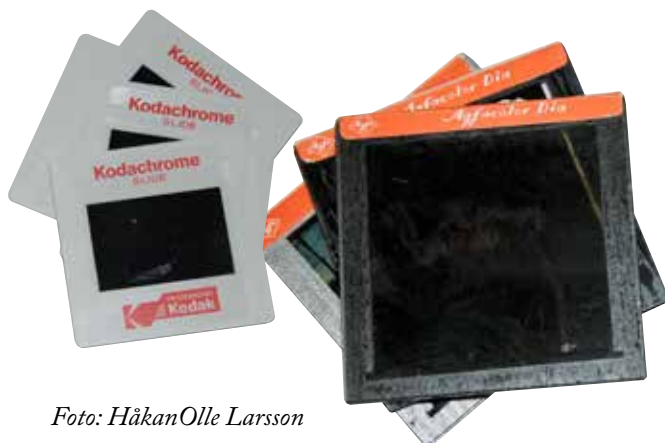

Foto: HåkanOlle Larsson

Dagen kändes plötsligt mindre trist och lite ljusare. Jag, och även min syster, har letat frenetiskt efter foton från mitt bröllop utan resultat. Bilderna fanns. Min syster lämnade diabilderna i fotoaffären och skickade så småningom korten till mig.

Vilken lycka när jag öppnade brevet och kunde återuppleva minnen från år 1963. Vi var så unga och förtröstansfulla inför framtiden. En riktig nostalgitripp.

Någon kanske kommer ihåg, att det var relativt kostsamt att fotografera och framför allt att få filmen framkallad i fotoform på 1960 talet? Kanske var diabilder ett sätt att dela med sig av semesterminnen, resor och familjetillställningar?

Som titeln lyder: Glöm inte diabilderna. Du kanske hittar några guldorn.

Gunilla Thörne

Ta hand om dina gamla bilder

Vi har väl alla en del gamla bilder i en kartong eller i ett kuvert hemma. Det är inte det bästa sättet att spara bilderna på.

Ett enkelt sätt för hemmabruk är att köpa nytillverkat utskriftspapper, helst ett syrafritt, men även ett utskriftspapper av god kvalitet är fullgott. Jag själv försöker använda ett något tjockare papper, men det är en smaksak.

Innan du arkiverar bilden, avlägsna försiktigt och om det går, gem och tejp från bilderna. Vill man var extra nog använder man tunna vita

bomullsvantar vid hanteringen av bilderna

Vik ett ark av utskriftspappret till ett omslag, skriv med mjuk blyerts på arket vad bilden föreställer.

Använd inte tusch eller bläck, det smetar lätt av sig. Förvara en bild i varje omslag, sedan i en ask, helst av syrafritt material eller i en brännlackerad plåtlåda.

Lycka till!

Kerstin Mathisen

Foto: HåkanOlle Larsson 2018

Källa: Nordiska Museets hemsida

Tack Göran Olofsson.....

..för din artikel om Hans Murmans aktiviteter. När jag läste ditt korrektur hoppade jag till när jag kunde läsa att Hans hade gjort en del arbeten åt Ålands landskapsregering. För 5½ år sedan försökte jag få en kopia av en bandad intervju med en av mina anor på Åland, men det gick inte då, men

nu gör det det. Jag har kollat, och nu finns ljudupptagningen tillgänglig och förhoppningsvis kan jag lyssna på den redan idag den 2 februari. Det har sina fördelar att få läsa bidragen till Anbudet före er andra!

Sven Kullman

En släkthistoria

Min mormor Hilda föddes 1882 i Edshult som ligger i Jönköpings län.

Hon gifte sig 1907 med min morfar Karl Oskar, också han född 1882 fast i Hjorted som ligger i Kalmar län. Tillsammans fick de sex barn.

Valter född 1908

Ingemar född 1909

Gösta och Axel, tvillingar födda 1912. I kyrkböckerna kan man läsa att det var nöddop, lilla Axel dog i lunginflammation två år senare.

Gulli född 1914

Seli född 1920, min mamma som blev sista barnet i barnaskaran.

Familjen bosatte sig i Silverdalen som ligger i Småland, ett par kilometer från Lönneberga och cirka en mil från Hultsfred.

I Silverdalen fanns ett pappersbruk som startade 1874. Hundra år senare var det stor jubileumsfest. Bruket bytte ägare ett flertal gånger och produktionen gick upp och ner liksom lönsamheten. År 2000 köptes bruket av finska Metsä Serla (M-real) som två år senare lade ner det. De flesta i Silverdalen arbetade på bruket, så även min släkt. Efter nedläggningen kunde man läsa i DN. Nu har samhället tystnat, det enda ljud som hörs är det stillsamma rasslet från de höströda träden och bruset från Silverån som slingrar sig invid fabriken.

Det jag minns av min mormor är, att hon var så rynkig och därför har jag alltid upplevt henne som väldigt gammal. Hon bakade bullar som hon ställde i källartrappen. Jag kan fortfarande förnimma den speciella lukten. Hon var en allvarlig kvinna som sa precis vad hon tyckte, även om det inte passade alla gånger. Hon var liten till växten, kanske hade hon krympt med åren.

Även min morfar var liten till växten. Däremot var han motsatsen till mormor han var glad och skojfrisk. Han hade ett päronträd som han var stolt över och han tyckte om att tälja trähästar. I sin ungdom spelade han trummor i en dansorkster.

Min yngsta morbror Gösta, som mist sin tvillingbror vid två års ålder, bodde hemma tills han började närma sig 50 år. Då träffade han sin blivande fru Birgitta. Han var fortfarande lillpojken för mormor. Hon kunde inte förlika sig med att han träffat en kvinna som han skulle dela sitt liv med. Inget som hennes blivande sonhustru gjorde dög. Maten smakade

Mormor Hilda

inte, eller också var det för lite eller för mycket. Om mormor inte hittade sin tröja anklagade hon Birgitta för att ha gömt den.

Mormor och morfars hus låg på en höjd omgärdat av en stenmur som sträckte sig ner mot gatan. På kortsidan fanns en trappa. I dag är huset rivet och ersatt med ett nytt. På gården fanns också förråd och vedbod. Bakom huset fanns det plats för grönsaks och potatisland som gränsade till en gles tallskog. På andra sidan skogen bodde min äldsta morbror Valter med sin familj.

Min morfar Karl Oskar gick bort 1960 i en ålder av 78 år. Han la sig på kvällen och vaknade inte mer. Det sas att det var hjärtat. Min mormor levde vidare ytterligare arton år. I många år cyklade hon till kyrkogården i Lönneberga varje vecka under vår, sommar och höst för att sätta blommor, tills hon en dag blev påkörd av en bil och bröt benet. Hørseln var nedsatt så antagligen hörde hon inte bilen. Hon tyckte om

att gå i träskor. Doktorn försökte avråda henne, vore det inte bättre om hon skaffade sig rejälare skor nu när benen blivit svagare med åldern. Det var ju trappor både till källaren och övervåningen. Men det tyckte inte mormor Hilda. Så fort benet läktes så åkte träskorna på.

Varje kväll följde hon noga nyhetssändningarna på tv.

Första gången som jag minns att jag ensam besökte Silverdalen, var jag tio år. Eftersom jag bodde utanför Kungsör hos min faster och farbror, någon bil hade vi inte och djuren på gården måste skötas, fick jag åka tåg ensam. Jag kommer ihåg att jag fick byta tåg flera gånger på resan och att min morbror mötte mig på stationen i Silverdalen. Nästa gång jag hälsade på hade min morfar gått bort. Mormor var troende och lärde mig "Gud som haver barnen kär" som jag varje kväll blev ombedd att läsa, innan jag skulle sova. Vi besökte också graven i Lönneberga där min mamma och morfar låg.

Det hände att mormor fick besök av personer från kyrkan. Till mig sa hon att de försökte tigga pengar, men det var nog lönlöst, hon var klar i huvudet och höll hårt i plånboken.

Mormor och jag skrev brev till varandra, hon skrev på gammal svenska. Hon började alltid breven med "Kära lilla Rose-

Marie" och varje gång skrev hon att hon hade så ont av sin reumatism. Jag har sparat något brev.

Hon bodde kvar i huset tills hon var långt över 90 år. De sista åren tillbringade hon på ett sjukhem, det sas att hon hade cancer i magen men att hon var för gammal för operation.

Mormor Hilda gick bort 1978 i en ålder av 96 år. Hon överlevde fem av sina barn, endast äldsta sonen Valter dog efter henne.

Det berättades att när min moster Gulli gick bort 56 år gammal (hon väntade på en njure som hon aldrig hann få) ville ingen berätta för min mormor, eftersom båda hennes döttrar nu hade mist livet. Först yngsta dottern Seli som bara blev 33 år. Till mig sa mormor att hon inte kunde förstå varför Gulli aldrig kom och hälsade på.

Jag var det enda barnbarnet som inte var på hennes begravning. Det var mitt i vintern och jag hade två små barn, det var långt från Eskilstuna men det har jag ångrat i dag.

Många år senare träffade jag bekanta till min mans släkt som hade bott i Silverdalen. Jag berättade om min mormor. Det är klart vi vet vem "tanten på muren" var sa de.

Rose-Marie Forsén

Släktforskningens dag

Den 20 januari var det släktforskningens dag, vilket uppmärksammades med aktiviteter på bibliotek runt om i Sverige. På biblioteket i Eskilstuna, Eskilskällan, var det öppet hus med släktforskarhjälp och tips till allmänheten samt några föredrag. Det var många besökare som var nyfikna. De som hjälpte folk med släktforskning hade full sysselsättning de första timmarna sedan avtog det och var lungnare sista timmen.

Av föredragen blev tyvärr föredraget om kartor, som skulle hållits av Kenneth Engvall, inställt på grund av sjukdom. Det var några besökare som kom dit i första hand för att lyssna på det som blev lite besvikna. Sedan var det Oskar Nilsson, arkivarie, som berättade om vad Stadsarkivet har att erbjuda släktforskare samt undertecknad som visade lite vilka problem som man stöter på när man skall släktforskar i Eskilstuna. Vid båda tillfällena var det ca 10-15 åhörare.

Dessutom hade vi satt upp antavlor på fyra kändisar i Eskilstuna som tagits fram av Richard Attered, delvis med material som fanns sedan tidigare. Det var Tommy Jansson, Speedway, Christer Lindarw, dragshowartist, Yvonne Ryding, miss universum, Kennet Andersson, fotboll. Kennet själv kom dit med sina föräldrar och var mycket intresserad och stannade och pratade släktforskning i över en timme med mig. Efter lite diskussioner om hur man skall börja släktforska slutade det med att han skulle sätta sig en vecka med sina föräldrar så att de fick berätta lite om "hur det var förr, ni har ju aldrig berättat något sådant". Hur mycket allvar det låg i detta får väl framtiden utvisa.

Kjell Ivarsson

En "osynlig" grav på Åkers kyrkogård

På Åkers kyrkogård finns en obetydlig gravsten som många går förbi. Vid närmare betraktan visar det sig att en biskop med hustru och två döttrar är begravda där. Åkers församling var under 263 år prebende till biskopen i Strängnäs. Först 1881 fick församlingen en egen kyrkoherde. Tiden före var det biskopen som skulle fungera som sådan.

Carl Jesper Benzelius, född 16 januari 1714 i Uppsala, död 2 januari 1793 i Strängnäs, son till ärkebiskopen Erik Benzelius d.y. och Anna Svedenborg, dotter till biskop Swedberg och syster till den mystikern Emanuel Swedenborg. Benzelius uppfostrades en tid hos sin morfar, biskop Jesper Svedberg, handleddes därefter i Lund av sin farbror Henrik Benzelius och blev där 1736 promoverad till filosofie magister, prästvigd i Linköping apr. 1738 varefter han ett par år vistades i England, Frankrike och Holland. År 1741 blev han extra ordinarie och 1742 ordinarie hovpredikant. Åren 1743–44 gjorde han en ny utrikes resa och uppehöll sig i synnerhet i Helmstedt, där han disputerade samt promoverades till teologie doktor. I Berlin bevistade han förmälningsakten mellan Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika och blev antagen till Lovisa Ulrikas lärare i svenska språket.

Gift 15 dec. 1748 med Johanna Helena Arnell, f. 2 mars 1729, d 14 jan. 1793, dotter till kyrkoherden vid Jakobs och Johannes församlingar i Stockholm Lars Arnell. Dom kom att få 10 barn.

År 1750 kallades han till Lund såsom teologie professor. Benzelius var stilla, saktmodig och saknade de äldre Benzeliernas stora gåvor. Han skildras såsom mer ägnad att verka som lärd professor och vinna tillgivenhet som husfader och vän än att uppträda såsom styresman för ett stift. Detta blev likväl hans lott,

När vid den stridbare Jakob Serenius' bortgång 1776 Strängnäs biskopsstol blev ledig, lät konung Gustav III, som befann sig på Gripsholm, kalla till sig konsistoriales i Strängnäs, och uttryckte sin förväntan, att stiftet röstade på för konungen behagliga män. Valet utsattes, för att förhindra intriger, mot lagens föreskrift att äga rum inom mindre än en månad efter dödsfallet. Det utföll enligt konungens önskan, så att Benzelius kom på förslaget, varpå han snabbt utnämndes.

Innan han ännu avflyttat från Lund, blev han där efter Engeström uppförd i första förslagsrummet och ansågs säker om ämbetet. Konungen ville emellertid till biskop i Lund ha pastor primarius Olof Celsius, som kommit först i fjärde rummet på förslaget. Då nu B. kom till Gripsholm för att göra konungen sin uppvaktning, uttryckte denne sin önskan att få behålla honom i Strängnäs och **»anse honom där såsom sin egen biskop»**. B. tackade underdånigt för denna nåd.

Därmed ansågs hans rum på förslaget ledigt, Celsius flyttades upp och utnämndes

Med saknad lämnade B. sitt kära Lund för att tillträda sitt stift. Några större spår av sin verksamhet där han han inte lämnat efter sig. Föga initiativrik av naturen, hindrades han dessutom av sjukdom, som hemsökte honom under större delen av hans biskopstid.

Riksdagarna 1778—79 och 1786 besökte han som biskop men utmärkte sig ej. Han ville helst slippa alla politiska stridigheter.

Utän ovänner, utan avundsmän framlevde han sina dagar. För det mesta sysslade han gärna i trädgården eller gjorde observationer rörande temperatur och astronomiska fenomen.

Mindre betydande i sig själv, framstod han kanske obetydligare än han var, när han jämfördes med sin lysande fader och sina stora farbröder eller när han sågs mot bakgrunden av sin myndige företrädare på Strängnäs biskopsstol (Jacob Serenius).

Den "osynliga" gravstenen. Foto: Christer Ståhl

Hans död var en vacker avslutning på hans liv. Stilla insomnade han med Simeons ord: »Herre, nu låter du din tjänare fara i frid, efter ditt ord, ty mina ögon hava sett din frälsning».

Tolv dagar efter hans död avled hans hustru, med vilken han levat i ett fyrtioårigt äktenskap. De båda makarna jordfästes i Strängnäs domkyrka 18 jan. 1793 och fördes sedan båda jämte en förut avliden dotter till Åker, där de nedsattes i en gemensam grav på kyrkogården.

Jacob Serenius 1762 blev han vald till dennes efterträdare som biskop i Strängnäs 1763. Fastän han då redan var sextiotre år gammal tog han kraftfullt hand om stiftets angelägenheter, vakade med stränghet över kyrkoordningens

upprätthållande, förmanade sitt prästerskap till nitälskan och allvar i lära och leverne, vårdade sig om de fattiga, ivrade för undervisningen, såväl den lägre som högre, och inrättade till största delen med egna medel ett särskilt lektorat i naturalhistoria vid Strängnäs gymnasium. Det var Serenius som gav uppslaget till de åtgärder som ledde till konfirmationens allmänna införande i Sverige mot slutet av 1700-talet. Som biskop utfärdade han nämligen, att gälla inom hans stift, föreskriften att nattvardsbarnen »i fastlagen skulle undervisas av prästerskapet, och när de prövades giltige, förhöras i hela församlingens närvaro söndagsmorgonen, innan skriftemålet sker.»

Christer Ståhl

Presentation av Husby-Rekarne Hembygdsförening

Vår förening firade sitt 25-års jubileum förra året så vi är en ganska ung förening som ändå har hunnit med lite av varje genom åren. På Historiska museet förvaras vår logga, den berömda Skogstorspsyxan. Upptagningsområdet består av Bålgviken, Hållsta och Skogstorp. En sockenkalender och en Årsskrift ges ut årligen. Några böcker och skrifter har också tillkommit under åren. Gemensamt för det skrivna är att det på något sätt speglar och berör vår hembygd. Vårt arkiv inklusive foton förvaras hos Stadsarkivet i Eskilstuna.

Redan från början skapades mycket aktiva »skrivarstugor» i de tre orterna där man beskrev allt från sockenbornas minnen, näringsliv, föreningsliv, skolkök, hushållskunskap samt IOGT loger. Gemensamt genomfördes en torpinventering. Idag bedrivs liknande verksamhet då vi i studiecirkelform engagerar oss i Bygdeband. Arbetet redovisas och diskuteras vid ett årligt bygdebandsmöte. Det behövs eldsjäljar för att föra denna stora skuta framåt så allt beröm till de som deltar i det intressanta men mödosamma arbetet. Som du säker vet är Bygdeband Svenska Hembygdsrörelsens databas för allt som är av intresse rörande, byggnader, näringar, verksamheter och inte minst personer. Vi ser nog att kontakt och samarbete med släktforskarföreningen skulle vara givande, framförallt när det gäller information om alla de personer som dyker upp under arbetets gång.

Den lokala informationen nås via vår hemsida www.hembygd.se/husby-rekarne

Vi försöker erbjuda våra medlemmar varierande och intressanta aktiviteter under verksamhetsåret. En bussutflykt, vandringar i olika delar av upptagningsområdet. På Botvidsdagen den 28 juli firas Botvid vid Botvidstjällen med kaffe allsång och musik. Vi besöker också lokala verksamheter av olika slag. Under vinterhalvåret lockar vi med föreläsare, författare och musiker.

Har du frågor eller funderingar kring vår hemtrakt så tveka inte att kontakta oss.

Ingrid Åstrand
ordförande

Nya medlemmar

Nedanstående nya medlemmar hälsas hjärtligt välkomna till Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening och vår ambition är att ni skall ha stor glädje av ert medlemskap.

Styrelsen

Elisabet Engström	Eskilstuna	Claes-Göran Ros	Eskilstuna
Ann-Sofie Westbom	Strängnäs	Elisabet Ros	Eskilstuna
Håkan Unger	Eskilstuna	Lena Stålbrand	Eskilstuna
Klas Westerberg	Strängnäs	Peder Granat	Skogstorp
Hasse Forsén	Eskilstuna	Anette Hallbert	Eskilstuna
Christer Sundberg	Eskilstuna		

En näverkont

Jag har i min ägo en näverkont som jag ibland undrat lite över vad den använts till. Den är ca 60 x 30 x 20 cm. Jag har fått den från mitt föräldrahem och mina föräldrar har i sin tur fått den från min mormors hem. På konten finns en lapp fastklistrad där det stod Kilsmo - Östersund, vilket väckte mitt intresse. Med all sannolikhet är det så att konten har polletterats på en järnvägsresa mellan Kilsmo och Östersund.

En näverkont är som framgår av namnet gjord av näver (björkbark) och användes oftast som ryggsäck. Mitt exemplar har dock inga remmar så att man kan bära den på ryggen utan ett handtag så att man bär den som en väska, men jag kallar den ändå för kont. Att pollettera gods på järnväg går inte att göra idag i Sverige, men avskaffades inte förrän så sent som under 1990-talet helt och hållet.

Min mormors föräldrar var Gustav Askerlund f. 1870 i Asker, Örebro län och Anna Rundgren f. 1874 i Växjö, Kronobergs län. Gustav försörjde sig sina första yrkesverksamma år som skomakare, senare blev han lantbrevbärare men det är en annan historia. År 1910 flyttade han med sin hustru

och tre barn till Hornsberg på Frösön utanför Östersund. De tre barnen var Lilly f. 1895 i Oslo, Norge, Maria (Maja) f. 1901 i Asker samt Karin f. 1903 i Asker (min mormor). Där stannade de till 1920 då de flyttade tillbaka till Asker.

Orsaken till flytten kan man jag bara spekulera i men sannolikt var det så att en skomakare fick flytta dit det fanns jobb. Han kanske hade sett en annons i någon tidning att det behövdes en skomakare på Frösön. Familjen bodde för övrigt två år, 1907-1909 i Läppe, Västra Vingåker.

Gustav och Anna åkte till Oslo och gifte sig 1895 i Grønland Kirke, Oslo, där de stannade ca 1 år och dottern Lilly föddes. 1913 emigrerade Lilly till Amerika. Hon tog sig från Frösön till Göteborg och lämnade Göteborg den 19 mars 1913 och reste, som de flesta emigranter, via Storbritannien till Amerika. Hon reste med båten Mauretania från Liverpool som ankom till Ellis Island den 28 mars 1913. En orsak till att hon kunde/fick åka ensam så ung, hon var ju knappt 18 år, var att hon hade två farbröder som emigrerat tidigare och som tog emot henne.

Foto: Kjell Ivarsson

Kjell Ivarsson

Bröderna Sundholm

Soldattorp nr 1129 Hesselbytorp under rotegårdarna Hesselby och Kiuhtatorp

Jag hade tur att få lära känna tre underbara bröder som bodde i torpet. Med dem fick jag flera trevliga och spontana pratstunder. Knut, Sven och Viktor som var söner till den siste soldaten på Hesselbytorp närmare bestämt Karl Sundholm som jag aldrig har träffat. Karl tjänstgjorde som korpral i 47 år och han blev antagen år 1900. Han hade underhåll från Vadstena Krigsmanshuskassa. Sonen Viktor dog tidigt 1968 varför jag inte minns honom så väl. Sven led av svår ledgångsreumatism men i övrigt var de två kvarboende bröderna pigga och ofta hade de ett leende på läpparna. De hade även en bror i Eskilstuna som jag inte kände till då. Klädsel på torpet var mestadels blåkläder och de var alltid väl förberedda för arbete. Dessa pratstunder ägde rum under 70 och början av 80-talet förra seklet.

Jag bodde granngårds i cirka 25 år och under den tiden motionerade jag ofta med att springa en runda som går förbi Hesselbytorp vilket medförde att jag ofta stannade till och pratade med någon av bröderna. Det var mycket uppskattat och i gengäld fick jag många trevliga pratstunder.

Jag frågade en gång om de tittade på nyheterna på TV om kvällarna. Jag fick då svaret att det gör vi aldrig för vi går och lägger oss klockan sju på kvällen. Jag undrade givetvis varför det blev denna tidiga "nattgång" när kvällarna var så fina. De svarade att de går upp på mornarna klockan tre för då är det ännu finare och luften är så frisk. Fåglarna kvittrar så fint och gott om djur är det ute på åkrar tillade någon av bröderna. Dessutom finns inga bilar eller störande människor ute. De tyckte helt enkel att de tidiga morgnarna sommartid var

underbara och en morgonpromenad var omistlig.

De berättade även att de sov "middag" vid 8 tiden på morgonen. Jag kunde konstatera att de hade förskjutet "dygnet" med cirka tre timmar och att de hade sin egen sommartid. Resten av dagen tillägnades till arbete och sköta sysslorna på torpet. Hur de gjorde på vintern vet jag inte men de såg aldrig TV på kvällarna sommartid.

En annan gång när jag kom förbi fick jag se dem säga ved för hand med en stor bågsåg där de stod på var sida om vedbocken. Bara några meter därifrån stod en redig vedkap med stor sågklinga och med en elektrisk motor och "väntade". Jag kunde inte hålla mig utan jag gick fram och frågade varför de inte använde den. Jag fick snabbt ett svar "man måste vara rädd om arbetet så att det räcker hela dagen". Vi behöver även ha motion replikerad den andra brodern.

Vid ett annat tillfälle berättade Sven om ett gammalt "bus" som de gjort när de var unga. Fadern, Viktor, och sönerna hade varit vid Hesselby, före detta en av rotegårdarna, på arbete i ladugården för att reparera golvet. De hade gjort i ordning murbruk för att laga golvet. Under tiden kom fru Lager, en änka och dotter till en annan soldat, från huset vid Thronsätter ner till Hesselby. Fru Lager skulle hämta mjölk. Hon berättade för Sundholmarna att hon hade problem med mössen som tog sig in i huset och orsakade skada. Då sa en av bröderna att det går mycket bra att använda murbruk för att täta hålen med. Fru Lager frågade då om hon kunde få lite. Hon undrade även om det gick bra att ta det hem i spannen och om det kunde stå kvar i spannen över natten. Någon av pojkarna svarade att det går bra och det är bara att ta för sig. Efter mjölkhämtningen återkom änkan och hämtade

murbruk.

Dagen efter när fru Lager skulle täta hålen i huset tog hon fram spannen med murbruket och fann att murbruket hade förvandlats till ”sten” och att det inte gick att få ut murbruket ur spannen. Fru Lager blev naturligtvis förargad och begav sig raskt ner till bröderna vid Hässelby och skällde ut dem.

Jag frågade också vid något tillfälle var de jobbade med och hur de försörjde sig. Fadern kunde ju inte bara leva på att var soldat utan han behövde något mer att livnära sig med. ”Pojkarna” berättade att de som unga hjälpte sin far med olika arbeten på gårdarna. Det var mestadels reparationer av hus och uthus. Manskaper byggde också flertal jordkällare runt om i trakten och jag fick höra att det var bra att ha två slags källare en som var avsedd för frukt och en som var lämpad för rotfrukter. Rotfrukter skall ha det torrt emedan frukten skall ha det fuktigt för att kunna bevaras länge. De hade naturligtvis två jordkällare på torpet.

Själva försörjde sig bröderna med bl.a. legoarbeten som de utförde i en liten verkstad på gården. De hämtade ämnen och detaljer från industrier i Eskilstuna och utförde enklare borrarvarjobb åt olika företag. Här kunde de utföra sitt arbete i sin egen takt och utan stress. Jag har vid några tillfällen besökt denna verkstad som är byggd av så kallade ”gräsugor”. Den finns allttjämt kvar och självklart hade de byggt upp verkstaden och inrett den med äldre begagnade maskiner. På torpet fanns också en rejäl snickarbod som utnyttjades väl.

För övrigt tyckte bröderna om att jaga och fiska. De hade en mindre båt vid Björsund som de nyttjade ofta i tidiga mornar för sitt fiske. Att jaga hare gillade de men inte att äta den eftersom haren hade för stark viltsmak. De skänkte bort många skjutna harar till grannar och bekanta under åren. En granne hade också fått flera harar men tyckte synd om bröderna varför hon sa åt dem att hon skulle laga till en hare så de skulle få smaka på något riktigt gott. Bröderna blev överaskade av hennes tillagade harstek och tyckte den smakade förträffligt. Knepet var att grannen lade den flådda haren i mjölk något dygn för att få bort viltsmaken. Förhoppnings-

vis lagade de till haren själva efter denna upplysande behandling av det flådda småviltet.

Sammanfattningsvis levde dessa söner till den sista soldaten vid Hässelbytorp ett mycket enkelt och ett lugnt liv med naturen och utan stress. Jag kan konstatera att de också var mycket företagsamma och underhållande ”gubbar” att få lära känna. Jag blev dock aldrig inbjuden in i deras hus och jag hörde heller aldrig någon annan som varit inbjuden där. Ingen av de två bröderna Sundholm hade några barn varför torpet övertogs av en släkting. Här fanns mycket att lära men tyvärr blev det ofta bara korta möten som medgavs.

Torpet har fått nya gäster men skogen och naturen är inte sig lik längre. Böndernas försiktiga gallring och avverkning har ersatts av stora maskiner som tömmer området på trä. Nu bjuder nejden på stora kalhyggen. Den vita haren har förvandlats till en brun och vildsvin och hjort har tillkommit. Energiskogen breder ut sig och gömmer de förr så fina ängsmarkerna. Den gamla naturen som var utan stress har förbytts till ett av människan påtvingat och ett motbjudande grannskap. Det styrs numera enbart av pengar.

Nu ekar ljudet från Europavägen. De stora bilarna och den nya vägen ”stal” de bästa svampmarkerna. Det finns inga bönder i gårdarna mer. De har ersatts av fjärran maskinförare som kör långa vägar för att bruka jorden. Uthusen underhålls inte längre eftersom de har ersatts av stora ”plastsäckar”. De stora husdjuren har försvunnit.

Nu dessa gamla män ett minne blott är

Och inga arvingar deras lott bär.

Nu hoppas jag med denna skrift

att våra läsare en tanke får

Så att vi vidare kan gå i rättan spår.

En ”vandrare” saknar männens förtröstan, deras underbara humor och leenden. Det gamla fridfulla och vackra landskapet finns ej mer.

Göran Olofsson

Ingår Åland i din släkthistoria?

Om du, liksom jag, har någon form av koppling till Åland i din släkthistoria skulle jag väldigt gärna vilja få kontakt med dig. Min tanke är att vi med ganska stor sannolikhet kan ha gemensamma anor men också att vi kan ”ta och ge” varandra en hel del om livet och historien på denna fantastiska ögrupp. Kontaktuppgifter hittar du på sid. 2 i denna tidning.

Sven Kullman

Ålands flagga, collage.

Foto: Conny Andersson, 2010

Skrivklåda i sex generationer

Vid ett besök hos mina barnbarn, september 2017, fick jag uppleva en glad överraskning. Mitt äldsta barnbarn inspirerade mig omgående att skriva.

Jag fick förmånen att läsa igenom en uppsats som Anton skrivit. Ett åtagande som föll mig direkt i smaken. Det tog inte lång tid att läsa igenom stycket som var drygt en sida lång. Efter fullbordat läsande tänkte jag vad är det som händer? Jag tyckte det var lättläst, bra innehåll och mycket bra skrivit. Ämnet var vilken betydelse idrotten har för skolarbetet.

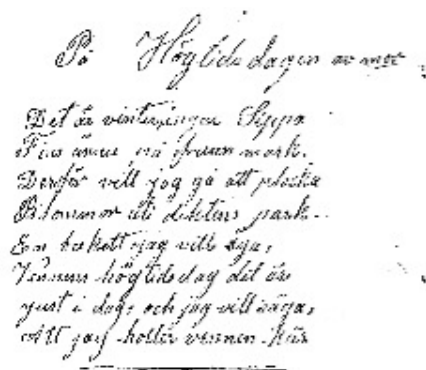
Jag funderade ett tag! Jag var urusel att skriva i skolan. Jag hade aldrig någon lust att skriva brev och blev det ett brev så var det fullt av "kråkfötter". Inte förrän jag var cirka 35 år blev jag anmodad att skriva rapporter i mitt då nya arbete. Vi tragglade, granskade och ändrade fram och tillbaka innan vi fick dessa alster godkända. Så har jag bedrivit mitt skrivande under 35 år och så lär det även bli i fortsättningen också. Här kommer en grabb 16 år och "sticker upp" och skriver så bra. Tänk så orättvist!

Jag var tvungen att tänka ett tag till! Jag började "spåra in" på mina förfäder, min mor, mormor och min mormors mor som alla hade behov eller lust att skriva. Alla dessa var duktiga brevskrivare och äldsta alstret som jag letat upp var min mormors mors dikt till en högtidsdag. Anna Kristina Larsson, drygt 50 år, skrev den omkring 1905-1910 till sin mor cirka 25 år efter hennes död. Hennes namn var Anna Katarina Persdotter som var född 1824 i Fläckebo. Oavsett om den är bra eller inte så är det ett bra bevis på att släkten har sex generationer som har förmågan att nedteckna det skrivna ordet. Min dotter klarar även detta och då framförallt i arbetet. Min mor skrev många brev och dagliga anteckningar i sina dagböcker i flera år. Mormor skrev brev, cirka 130 stycken, som var adresserade till hennes barn. Mors dagböcker och mormors brev är väl bevarade och används träget i min släktforskning.

Att skriva passar utmärkt för en släktforskare och är förmodligen bästa sättet att förmedla sitt "verk". Om man lättar något på kraven går skrivandet som en "dans". Det är ju ändå en stor vinst om man skriver ned sina resultat efter genomförd forskning.

Ändå är det i livet, skolan, till myndigheter och andra intuitioner som skrivandet får största betydelsen. Bra "skrivande" ger bra resultat!

Anton, lycka till med skrivandet!

På Högtidsdagen av mor
Det är vintern ingen Sippa
Fins ännu på frusen mark.
Derför vill jag gå att plocka
Blommor uti diktens park.
En bukett jag vill äga,
Vennens högtidsdag det är
just i dag, och jag vill säga,
Att jag holler vennen kär

På Högtidsdagen av mor
Det är vinter, ingen Sippa
Fins ännu på frusen mark.
Derför vill jag gå att plocka
Blommor uti diktens park.
En bukett jag vill äga,
Vennens högtidsdag det är
just i dag, och jag vill säga,
Att jag holler vennen kär
Kärleksblomman vill jag taga
Först av alla, hon är skön.
Bredvid henne vill jag sätta
Trohetsblomman, hon är grön.
Omkring dessa vill jag binda
Hoppets vackra blommor blå.
Omkring dessa vill jag linda
Fridens silkesband också
Mottag dessa blommor, käre.
Göm dem i din egen själ,
Så skall deras doft uppfylla
Dig med fröjd och tröst jämväl.
Glöm ej sedan flitigt vattna
Dem med bön till Herren Gud.
Är det vinter eller sommar,
O, hur rik din blommsterskrud.
Än förblir det som tillförne,
Jordisk lycka vansklig är.
Rosor fins knapt utan törne,
Tistel'n alldrig fikon bär.
Vissna blommor måst oss smycka,
Blommor blå, förjät mig ej.
Blott hos Gud är värlig lycka.
Endast Han förändras ej.

Anna Kristina (Stina) Larsson, född Blomqvist

Anna Kristina (Stina) Larsson född Blomqvist

Källa: Min mormor skrev följande om dikten.

Detta är skrivet av min mor Anna Christina Larsson i Öster Vrenninge, Fläckebo, men synd är att jag ej vet årtalet, antagligen var det någon gång mellan 1905–1910. Hon har nu varit död i 17 år. Vila hon nu i frid.

Jag själv Maria Christina Gustavsson född Larsson är snart 70 år, så även min levnadsdag kan snart vara lyktad, måtte jag då få komma dit där min mamma är, som jag tror, hos Gud.
Västerås i Feb. 1954 Maria

Göran Olofsson

Soldaterna nr 858 Hjerts och nr 1135 Snälls levnadsöden

Omkring 1784 föddes i Frönäs, Gillberga socken enl. husförhållsboken i Gillberga, ett gossebarn som döptes till Gabriel. Föräldrarna var Bonden Gabriel Boström och hans hustru Maja Andersdotter. De fick fyra barn och Gabriel var nr 4 i syskonskaran. Fadern var gift ytterligare två gånger då syskonskaran utökades med fyra halvsyskon.

Gabriel Gabrielsson flyttade år 1805 till Klosters församling och år 1810 tituleras han soldat och finns på Hjertre ägor i Klosters församling, Eskilstuna. Omkring 1809 blir han soldat nr 858 Gabriel Hjert.

Soldat Gabriel Hjert levde ensam fram till 1812 då hans blivande hustru, Brita Stina Persdotter, flyttade in i torpet. De gifte sig den 18/12 1816 i Klosters församling. När lysning togs ut, skrev prästen i lysningsboken följande:

"Han född 1775 i Gillberga, kom hit 1805. Hon född 1775 4/8 i Fors, kom hit 27/4 1812 från Torshälla. Han föredde Betyg från Hr Fändr. Grandinsson som nu förestod Companiet, att Han dervid hade intet att påminna. För öfrigt vid anställt förhör med dem angående öfriga observanda vid lysning och vigsel förekom ingen anledning till hinder för deras vidtagna beslut. Hon har ingenting haft att värda och därför icke heller hafr Förmyndare. Hon erkände sig veta att hon framfött ett oäkta barn. Bägge hafva hjälpeelig Christendomskunskap."

Brita Stina var 10 år äldre än Gabriel och hade under sin tid som piga "råkat i olycka" Barnet som föddes den 25/9 1807 i Vallby socken, var dödfött.

Två år drygt efter bröllopet föds sonen Lars Erik Hjert den 28 februari 1819 i Hjertre soldattorp. I torpet bor också Gerts bror Anders Gabrielsson mellan år 1815 och 1823. Soldat Gabriel Hjerts tycks ha skött sina åligganden som soldat men inte utträttat något värt att omnämna i Generalmönsterrullarna. När han blev kommenderad ner till Göta kanalbygget blev han sjuk andra dagen och låg sedan på sjukhus hela tiden, någon diagnos finns ej omnämnd! I juni 1823 var det möte på Malmahed och soldat 858 Hjert var där. Han blev avskedad och hemskickad med ett läkarintyg som lyder som följer:

"Att soldaten vid Wester Rekarne kompani inom Kongl. Södermanlands Regemente No 858 Hjert, som tidtals förfaller i svartaste melancholi och vanvett, är till krigstjänst oduglig, men arbetsfö, försäkras så sant mig Gud hjälpe till lif och själ. Malmahed d. 15 Julie 1823. Anton Hedman Regementsläkare."

Två år senare avlider den f.d soldaten Hjert i slag endast ca 40 år gammal.

Fram till år 1830 bor änkan och den lille sonen kvar på Hjertre ägor. År 1831 flyttar de till Cominister Öhman i Kyrketorp, Ramshammar, Hammarby socken. 1834 drar sonen Lars Erik vidare till Löfnäs i Hammarby och året därpå kommer modern dit. Hon uppges vara fattig!

Lars Erik flyttar sedan till Grundband i Vallby socken och blir titulerad dräng. Nu vill han förändra sitt liv och går därför till prästen och ber om ett intyg för att söka in som

soldat!

Han får sitt intyg som lyder:

"Drängen Lars Erik Hjert vid Grundband, Wallby Socken är född den 28 februari 1819, äger försvarlig Christendomskap, har ordentligt brukat salighetsmedlen och är till fröjden oklandrad, hvilket Honom som nu tänker antaga lega till Soldat, på begäran härmed till bevis lämnat varder. Wallby Prästgård D. 28 Augusti 1839 JH Lindblad"

Den unge mannen blir antagen som soldat den 19 nov 1839 och 1840 bodde han i Ostra Södra soldattorp, där han nu fått namnet 1135 Snäll, dit kom också modern år 1841. Hon dog på fattighuset i Sundby socken år 1863, 88 år gammal!

I April 1843 lyste det i Kjula till äktenskap mellan Anna Charlotta Jonsdotter och Soldat Snäll!

Året därpå föddes första sonen Erik Gustaf Larsson, som fick nöddop och endast blev 2 dagar gammal. Följande 4 barn levde till vuxen ålder.

Den yngsta flickan gick det dock illa för. Lilla Lovisa Regina var född 1860 i mars. I Januari 1864 var olyckan framme när modern gick ut för att hämta vatten. I kyrkboken har prästen noterat följande.

Nr 946 Sörby soldattorp, Åker. Bildkälla: Internet.

"Modern utgången efter vatten, lämnade barnet ensam hemma och fann det vid återkomsten uppbränd, med ännu svaga tecken på lif" Den 21 januari 1864 begravdes lilla Lovisa Regina vid Sundby kyrka.

Modern var då änka, maken hade avlidit i "håll o styng" år 1861 endast 42 år gammal. Hustrun Anna Charlotta begravdes 4 år senare, 45 år gammal, någon dödsorsak finns ej antecknad i dödboken.

Lena Sundin Andersson

Mormor Elins kådplåster!

Som barn skrapade jag ofta mina knän och fick grus i såren eller så fick jag rosentaggar i fingrarna när jag plockade nypon. Men mamma kunde lösa problemet med grus och taggar eller stickor, hon gjorde kådplåster efter mormor Elins recept.

Under våra promenader i skogen plockade hon kåda som hon förvarade i en tom tändsticksask som alltid låg i fickan. När hon hittade den hårda grankådan bröt hon bort den och stoppade i asken, så det fanns alltid ett litet förråd hemma.

Vid behov så tog hon en bit kåda, lade den i en brännvinskapsyl och smälte kådan på spisen, blandade i en droppe grädde och rörde om till en mjuk salva. Därefter lät hon det svalna något innan hon lade salvan på ett plåster som placerades på skrapsåret, taggen eller stickan. Dagen därpå avlägsnades bandaget och då fanns gruset, stickan eller taggen i kådan!!

Lena Sundin Andersson

Foto: Lena Sundin Andersson

Program för vårens aktiviteter i Eskilstuna och Strängnäs våren 2018

OBS! Se också vår hemsida <http://www.essf.se/kalendarium> och mailutskick från styrelsen för eventuella ändringar

Aktivitet	Datum	Dag	Tid	Plats	Föreläsare/Stödperson/Ämne
Berättar- kväll	6 mars	Tis.	18–20	Lokalen S-näs Källgatan 3 B	Hur det gick till förr! Husförhör och nyheter i byn. Kenneth Larsson.
Tema- träff	7 mars	Ons.	14–16	Lokalen Dambergsgatan 1 Eskilstuna	Att filma är att minnas! Göran Olofsson berättar om sina erfarenheter av digitalisering av gamla filmer. Hur mobiltelefonen ”ersätter” den gamla filmkameran.
Årsmöte	17 mars	Lör.	13–16	Seniorcentrum Alva Myrdals gata 3D Eskilstuna	Karin Hagelroth Renman berättar om Amanda Karlsson – piga, amma, ogift mor och industri-arbetare från Glanshammar och hennes livsöden i början av 1900 talet.
Föredrag	22 mars	Tors.	18:30- 20:00	Biblioteket Mulleum Strängnäs	Med yrkesmässig bakgrund i lant- måteriet berättar Kenneth Engvall om de allmänna kartorna och bakgrunden till dessa och vad de innehåller. Dessutom ges en inblick om hur man använder lantmåteriets arkivservice.
Tema- träff	27 mars	Tis.	18–20	Lokalen S-näs Källgatan 3 B	Tema: Texttydning Gunilla Thörne
Berättar- kväll	4 april	Ons.	18–20	Lokalen E-tuna Dambergsgatan 1	Göran Olofsson berättar om drängen som slog ihjäl hemmansägaren L.V. Jonsson en kall vinterdag 1898 i Kjula. Samt arbetet bakom.
Berättar- kväll	10 april	Tis.	18–20	Lokalen S-näs Källgatan 3 B	Man tager vad man haver" sa Kajsa Warg - "skrönan" att de är släkt - vad stämmer? Lena Holmer.
Föredrag	16 apr.	Mån.	18–20	Contrast E-tuna Biblioteket	Sven Kullman 20 årsjubilar som släktforskare. Smått och gott från 20 år!
Föredrag	19 apr.	Tors.	18.30 - 20.00	Biblioteket Mulleum Strängnäs	Hans Högman Sörmlands Regementes historia med inriktning på tidsepoken under indelningsverket.
Tema- träff	24 april	Tis.	18–20	Lokalen S-näs Källgatan 3 B	Tema: Hur hantera och bättra på foton/bilder Bengt. Rudgren.
”Öppet hus”	2 maj	Ons.	14–21	Lokalen S-näs Källgatan 3 B	Vårens sista öppet ”hus”.
”Öppet hus”	8 maj	Tis.	14–17	Lokalen E-tuna Dambergsgatan 1	Vårens sista öppet ”hus”.

Övrigt

1–2 sept.	Släktforskardagar och stämma 2018.	Tema Migration.	Växjö
-----------	------------------------------------	-----------------	-------

På kant med kungen

**Om LORENZ CHRISTOFFER STOBÉE, född 1676 och död 1756
(och bror till förf:s farfars mormors farmors far)**

Sammanfattning från föregående artikel:

Överstelöjtnanten Stobée hade hamnat i rysk krigsfångenskap 1710, först i S:t Petersburg och, sedan han avböjt ett erbjudande från den ryske tsaren Peter den Store att övergå i rysk tjänst, i Archangelsk. När breven från hans hustru i Sverige plötsligt slutade komma beslöt han sig för att rymma. Efter en äventyrlig flykt kunde han komma åter till fäderneslandet efter fem års bortovaro 1715.

När Lorenz Christoffer Stobée efter den lyckosamma flykten ur den ryska fångenskapen äntligen höll sin löddriga springare framför hemmets tilja på Ågården utanför Lidköping kom han precis att hamna i ett bröllopsfölje. Brudgummen kände han väl, en granne och avdankad kapten vid namn Anders Gyllenroth. Men även den tilltänkta bruden var höggradigt bekant: hon var nämligen ingen mindre än hans egen hustru!

Det visade sig att den infame kaptenen i lön snappat åt

sig Stobées korrespondens från fånglägret och intalat hustrun att hennes make dött under fångenskapen, allt medan han lissmande lagt sig ut för henne och så när hunnit persvadera ”änkan” till att träda i nytt äktenskap med honom själv. Gyllenroth skickades naturligtvis resolut på porten av den återuppståndne maken. Kaptenen förbannade sin otur och skulle komma att iscensätta en gruvlig hämnd (som, när den omsider sattes i verket, skulle väcka stor uppståndelse i hela landet – läs vidare!).

Nå, familjen var lyckligt återförenad igen men bara ett kort tid senare, sorgesamt nog, avled hustrun. Stobée själv kallades av Karl XII till nya uppdrag i södra Sverige för att där ansvara för utbyggnaden av nya befästningslinjer utmed Öresundskusten.

Det finns anledning att tro att Stobée under arbetet med anläggningarna inhystes på det närbelägna Barsebäcks slott.

Mellan den nyblivne änkemannen Stobée, å ena sidan, och den till äktenskap lediga slottsfrun på Barsebäck Anna Christina Franc å den andra, uppstod tydligen en sympati som överskred den affärsmässigt kyliga korrekthet som vanligen brukar prägla förhållandet mellan en hyresvärd och en hyresgäst. Utan att ens avvakta det dåmera övliga sorgeåret ingick Lorenz Christoffer Stobée redan under hösten 1717 nytt äktenskap, denna gång med just slottsfrun Anna Christina Franc.

Det förefaller som om Stobées håg knappast stod till jordbruk och förvaltning av hust-runs gods. Samtidigt som han fullföljde sina officersplikter – han hade nu befordrats till överste - gav han sig I stället i kast med politiken och kom 1719 att delta i sin första riksdag och då som representant för adelsståndet.

Sedan Karl XII dött 1718 utan att efterlämna någon tronarvinge var det under en tid en öppen fråga vem som skulle ärva kronan. Kungens syster Ulrika Eleonora styrde landet interimistiskt och hennes make Fredrik av Hessen hade åtskilliga tillskyndare som i honom såg förstahandsvalet till ny kung. Breda kretsar emellertid, däribland Stobée och många i landets officerskår, föredrog kungens systerson Karl Fredrik av Holstein-Gottorp på tronen. Efter intriger från hovet blev det, som vi minns från historien, Ulrika Eleonora och senare Fredrik som valdes till regenter.

Stobées agitation och ohöjda sympatier för kungens rival om tronen medförde begrip-ligt nog att Stobée hamnade i kraftig onåd hos Fredrik I. Kungen inte bara förbigick honom övertydligt vid utnämningen av en ny fortifikationsdirektör; det anses också att majestätet bakom kulisserna kol-laborerade med ränksmidare för att bli kvitt den obekväme fortifikationsöversten och krigshjälten.

1720 arresterades Stobée under påstående om att han bl.a. skulle ha gjort sig skyldig till olovligt avvikande i tjänsten – översten påstods med andra ord ha beviljat sig själv bondpermis - genom att ha avrest från riksdagen till sin kommendering i Skåne utan att först ha tagit vederbörligt avsked av konungen. Anmälan om förlöpelsen hade påtalats hos kung Fredrik av dennes generaladjutant von Gyllenstein. En general-krigsrätt konstituerades efter många om och men som emellertid efter hörande av må-let fann förseelsen vara en struntsak och i stort sett lämnade anmälan utan avseende.

Generaladjutanten lät sig emellertid inte förtrötts. Snart nog angav von Gyllenstein den misshaglige Stobée för ett nytt majestätsbrott; denna gång skulle Stobée ha ut-brett sig förgripligt om kungen på en krog i närvaro av flera vittnen som kunde bestyrka tilltaget. Stobée, som uppmanades av vänner att fly landet för att undslippa ett väntat dödsstraff, lät sig tvärtom rakryggat avföras till rannsakan. Rättegången utvecklades till en fars där det slutligen klarlades att den som

fört lasteligt tal mot kungen var en lejd bedragare, som klätt ut sig till Stobée. De åberopade vittnena befanns ha blivit mutade.

Den lömske fuling som uppträtt i rollen som Stobée visade sig vara ingen mindre än överstens gamle vedersakare från hemkomsten, den avdankade kaptenen Anders Gyllenroth som sett ett välkommet tillfälle att ge igen för sina ödelagda giftermåls-planer med Stobées unga viv.

von Gyllenstein hann undandra sig rättvisan genom att ta sin mats ur skolan och sjappa ur landet medan Gyllenroth och fem av hans kumpaner ålades att plikta med livet för sitt gemena tilltag. Vittnena skickades till Marstrand på livstids fästning. Kungen försökte inskrida med benådning av par-trasket men domstolen ignorerade initiativet och dödsdomen mot den slemme Gyllenroth verkställdes trots frånvaro av kungens underskrift. Hans huvud föll på schavotten 1722.

För det omak Stobée fått utstå i och med de osannfärdiga beskyllningarna tillerkändes han som plåster på såren ett substantiellt skadestånd av 1723 års riksdag.

Kungens försök att intervensera till förmån för skojsarna har man ansett talar för miss-tanken att Fredrik I själv hade ett finger med i spelet rörande de falska anklagelserna mot Stobée och då i syftet att avlägsna en misshaglig antagonist. Nu blev utgången en annan av den uppmärksammade rättegången än vad konspiratörerna tänkt sig: Stobée gick ur striden som den rakryggade riddaren medan respekten för kungamakten, genom dess dolska förhållningssätt i processen, ytterligare devalverades.

Från historien vet vi att Fredrik I alltmer kom att undanhållas från politiskt inflytande och fick förströ sig med jaktpartier och dryckeslag, hänvisad till umgänge uteslutande med gunstlingar och mätresser.

Lorenz Christoffer Stobée fullföljde en lysande bana som militär och ämbetsman. Han utnämndes till generalmajor och fortifikationsdirektör, blev ledamot av Krigsrådet och Vetenskapsakademien, tog plats i det mäktiga Sekreta Utskottet i ständerna och sluta-tade som landshövding och kommandant över Göteborgs och Bohus län.

Han ärvde Barsebäcks slott och ägor av sin hustru när hon avled men överlät omsider egendomen till ätten Hamilton, som fortfarande idag är fideikommissarier till godset. Själv lämnade Stobée jordelivet 1756, 80 år gammal, på sin karo-linergård Ågården.

Av oss anförvanter i senare tid må Lorenz Christoffer Stobée ihågkommas för åtskilligt (inte minst för olika inslag av onyttigt vetande, t.ex. att det faktiskt var vår släkting som lärde Peter den Store att äta körsbär).

Ulf Lindén

B

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med nya adressen på baksidan till:
ESSF, Dambergsgatan 1, 633 41 Eskilstuna

ÅRSMÖTE

Lördagen den 17 mars 2018 kl. 13.00

Plats: Seniorcentrum Eskilstuna (ingång från Alva Myrdals gata)

Mötet inleds med föredrag av juristen Karin Hagelroth Renman.
**Amanda Karlsson - piga, amma, ensamstående mor och industriarbetare från
Glanshammar och hennes livsöden i början av 1900 talet**

Kaffe/te med bröd serveras i pausen mellan föredraget och
årsmötesförhandlingarna.

Förhandsanmälan behövs inte, men kom i god tid.

Handlingar till årsmötet kommer att skickas ut i förväg via mail.

Ärenden som önskas behandlade på årsmötet skall var lämnade till styrelsen
senast 25 februari.

**Hjärtligt välkommen hälsar
styrelsen för Eskilstuna – Strängnäs Släktforskarförening**

Omslagsbilden

På skylten till höger står det cykelverkstad och på skylten till vänster skomakeri. Vet du var i Eskilstuna husen låg ?
Hör av dig till Per Nyström, per.nystom@telia.com.

Med vänliga hälsningar
Per